

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Ректор Західноукраїнського
національного університету**

доктор економічних наук, професор

Оксана ДЕСЯТНЮК

2023 р.

Висновок

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
докторської дисертації Шулюк Богдани Степанівни на тему:
«Фінансовий механізм державно-приватного партнерства»
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит
(072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
галузі знань 07 – Управління та адміністрування)**

Рецензенти: доктор економічних наук, професор З. М. Лободіна
доктор економічних наук, професор Н. Я. Спасів
доктор економічних наук, доцент Б. С. Малиняк

провели попередню експертизу докторської дисертації Шулюк Богдани Степанівни (науковий консультант – доктор економічних наук, професор Дем'янишин Василь Григорович) та прийняли таке рішення.

Актуальність теми. Стабільний соціально-економічний розвиток держави, добробут громадян та успішна інтеграція у світовий економічний простір залежать від фінансового потенціалу органів державної влади та місцевого самоврядування. Складні економічні умови, які проявляються у

зростанні державного боргу та дефіциту бюджетів різних рівнів, згортанні механізмів довгострокового державного фінансування і кредитування, засвідчують обмежені можливості бюджетної політики стосовно здійснення інвестиційних вкладень в економічну інфраструктуру. Це зумовлює необхідність пошуку додаткових джерел фінансових ресурсів. Одним із дієвих способів залучення приватних інвестицій в об'єкти інфраструктури є державно-приватне партнерство. Об'єднання ресурсів і справедливий розподіл ризиків між учасниками партнерства дають змогу спрямувати інвестиції для реалізації інфраструктурних проєктів у довгостроковому періоді, сприяють розвитку новаторських форм проєктного фінансування, стимулюють підприємницьке мислення і впровадження передових методів управління в органах влади.

Успішність реалізації партнерських проєктів держави та бізнесу залежить від розробленого фінансового механізму державно-приватного партнерства. Проте відсутність сприятливого законодавчого, фінансового та інституційного середовища зумовлює нерозвиненість форм, методів, інструментів і важелів фінансового механізму та призводить до непривабливості проєктів для суб'єктів підприємницької діяльності, низького рівня прибутковості й високих ризиків у процесі здійснення інвестиційної діяльності. Визначення стратегічних пріоритетів модернізації фінансового механізму державно-приватного партнерства – це надзвичайно важливе завдання, яке полягає у створенні концептуально-методологічних, інституціональних, економічних, організаційних засад його функціонування.

Враховуючи зазначене, актуальним питанням дослідження фінансового механізму державно-приватного партнерства є розроблення новітнього підходу до теоретичного пізнання його сутності та функціонального призначення, науково-методичних засад вдосконалення фінансового інструментарію механізму з урахуванням впливу мінливого економічного середовища. Необхідність наукового та практичного вирішення зазначених проблем зумовили вибір теми дисертаційної роботи, її актуальність та структуру.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету за такими темами: «Фінансова політика інвестиційно-інноваційного розвитку України в умовах глобальних структурних зрушень» (державний реєстраційний номер 0112U000077); «Формування фінансового механізму сталого розвитку України» (державний реєстраційний номер 0110U008613), «Формування та реалізація фінансової політики сталого розвитку України» (державний реєстраційний номер 0116U002629); «Фінансова система у забезпеченні стійкого економічного зростання України» (державний реєстраційний номер 0121U109150), у межах яких розкрито теоретико-методологічні аспекти фінансового механізму державно-приватного партнерства, з'ясовано прагматичні проблеми його формування й функціонування та визначено напрями розвитку в умовах нестабільного економічного середовища.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є розроблення нових теоретико-методологічних засад функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства та формування науково-практичних рекомендацій щодо стратегічних орієнтирів його вдосконалення в контексті забезпечення реалізації соціально-економічних пріоритетів розвитку країни.

Реалізація поставленої мети дослідження визначила необхідність вирішення таких завдань:

– систематизувати концептуальні підходи до теоретичного обґрунтування фінансового механізму державно-приватного партнерства для з'ясування його сутності, функціонального призначення та іманентних ознак прояву;

– дослідити гносеологію розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства задля ідентифікації чинників, які зумовлюють необхідність його трансформації;

– розробити інструментарій фінансового механізму державно-приватного партнерства задля визначення його архітектоніки;

– виокремити принципи формування та функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства, які базуються на врахуванні соціальних та економічних викликів з метою посилення його дієвості;

– розвинути методологічний базис пізнання фінансового механізму державно-приватного партнерства з використанням діалектичного, системного, об'єктивістського, суб'єктивістського, процесного, інституційного та нормативного підходів і методів загальнонаукової методології;

– визначити інституціональні засади розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства для виявлення закономірностей і суперечностей його функціонування;

– проаналізувати реалії та виявити проблеми державного фінансування інфраструктурних проєктів державно-приватного партнерства з метою удосконалення цього процесу;

– оцінити фінансові можливості та ризики корпоративного фінансування проєктів державно-приватного партнерства в контексті забезпечення прибутковості інвестиційних вкладень;

– розкрити особливості розвитку проєктного фінансування як перспективної форми інвестування партнерських проєктів держави та бізнесу;

– обґрунтувати специфіку застосування інструментів і важелів у структурі фінансового механізму державно-приватного партнерства задля виявлення їхньої ролі у реалізації партнерських проєктів;

– здійснити оцінку результативності реалізації проєктів державно-приватного партнерства для встановлення рівня досягнення визначених цілей його учасниками;

– змодельювати фінансову та бюджетну результативність партнерських інфраструктурних проєктів держави і бізнесу з використанням інформаційних технологій задля прогнозування результатів партнерів, а також визначення оптимального періоду їхнього отримання;

– окреслити вектори розвитку форм та методів фінансового механізму державно-приватного партнерства задля підвищення фінансової спроможності його учасників;

– сформулювати пропозиції щодо напрямів модернізації інструментів та важелів фінансового механізму державно-приватного партнерства в контексті зміни напрямку реалізації державно-приватних відносин з обмежувального на стимулюючий.

Об’єктом дослідження є фінансовий механізм державно-приватних партнерських відносин.

Предметом дослідження – теоретико-методологічні, інституціональні та прикладні засади формування та функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства.

Методологія та методи дослідження. Методологія дослідження базується на діалектичному, функціональному, комплексному, системному, об’єктивістському, суб’єктивістському, процесному, інституційному та нормативному підходах, відповідно до яких складові елементи фінансового механізму державно-приватного партнерства розглядаються в нерозривному зв’язку та причинно-наслідковій зумовленості.

Для досягнення окресленої мети та вирішення визначених завдань використано загальнонаукові методи дослідження, зокрема: теоретичного узагальнення, систематизації, аналогії й аргументації – при розробленні категоріально-понятійного апарату дисертаційної роботи; історичний, логічний, системно-структурного аналізу – в процесі методологічного пізнання структури фінансового механізму державно-приватного партнерства; статистичного аналізу; синтезу, індукції, дедукції, групування, порівняння – при дослідженні фінансових форм і методів реалізації партнерських відносин держави та бізнесу; формалізації та вимірювання – для здійснення оцінки результативності використання фінансових інструментів і важелів державно-приватного партнерства; математичного моделювання – з метою розроблення імітаційної моделі прогнозування фінансових і бюджетних результатів в процесі реалізації

партнерських проєктів держави й бізнесу; оптимізації та аргументації – при виробленні практичних рекомендацій щодо розвитку складових елементів фінансового механізму державно-приватного партнерства.

Інформаційно-фактологічною базою є Конституція України, законодавчі та нормативно-правові акти з питань формування та функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства; інформаційно-аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України, Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Світового банку та інших міжнародних фінансових організацій; статистичні звіти науково-дослідних установ, рекомендації експертів, монографії, наукові статті зарубіжних і вітчизняних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, форумів, симпозіумів із проблематики дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у виробленні нових концептуальних підходів до обґрунтування теоретико-методологічних засад формування фінансового механізму державно-приватного партнерства, розкритті сучасних тенденцій його функціонування та окресленні науково-практичних рекомендацій щодо стратегічних орієнтирів розвитку. Основні положення дисертації, які визначають наукову новизну дослідження, полягають в такому:

вперше:

– розроблено методологічні засади наукового дослідження фінансового механізму державно-приватного партнерства, які базуються на діалектичній єдності економічних теорій та філософському пізнанні економічних партнерських відносин між органами державної влади чи місцевого самоврядування та суб'єктами підприємницької діяльності з використанням законів, категорій діалектики, інструментарію системного, процесного й інституційного підходів та з дотриманням принципів взаємозв'язку теорії і практики, розвитку, детермінізму, цілісності, історизму й зворотного зв'язку. Це дало змогу сформулювати новий концептуальний підхід до розкриття сутності

фінансового механізму державно-приватного партнерства як різностороннього явища, зокрема: з позиції системи – як цілісну структуру, що складається з відносно відокремлених і взаємопов'язаних між собою підсистем, у результаті застосування елементів яких відбувається акумулювання, розподіл та використання фінансових ресурсів задля реалізації партнерських проєктів держави та бізнесу; з процесного погляду – як сукупність залежних, безперервно виконуваних дій, процедур та операцій, що перетворюють ресурс (фінансовий, інформаційний або організаційний) на результат (соціально-економічний ефект) на кожному етапі реалізації проєктів державно-приватного партнерства; з інституційного підходу – як комплекс формальних та неформальних норм і правил, який регулює партнерську діяльність органів державної влади чи місцевого самоврядування та суб'єктів підприємницької діяльності як спільно створеного інституту;

– запропоновано концептуальний підхід щодо формування гарантійних фінансових резервів шляхом створення Фонду бюджетної підтримки реалізації проєктів державно-приватного партнерства в складі державного бюджету з обґрунтуванням його функцій (гарантійно-компенсаційної, кредитно-забезпечувальної, інвестиційної, мотиваційної), принципів функціонування (цілеспрямованості, індивідуального підходу, фінансової стабільності та гнучкості управління, максимальної ефективності, підзвітності, транспарентності) та джерел формування (за рахунок власних ресурсів – бюджетних коштів, частини доходу, генерованого проєктом ДПП, коштів від приватизації об'єктів державної власності; міжнародної фінансової допомоги; репарацій від країни-агресора, заморожених активів російських підприємств, банків, фізичних осіб у різних країнах; які потрапили під санкції; спонсорських та добровільних внесків тощо). Акумулювання резервів у Фонді дасть змогу реалізувати соціально-економічні цілі проєкту та забезпечити його прибутковість;

– сформовано науково-методичний підхід до оцінювання фінансової та бюджетної результативності реалізації партнерських проєктів держави й бізнесу в умовах мінливого економічного середовища, що базується на використанні

адитивної та адитивно-мультиплікативної моделей за симбіозу детермінованої й випадкової складових. Такий симбіоз у використанні економіко-математичного інструментарію дає змогу спрогнозувати майбутні результати реалізації цих партнерських проєктів в контексті визначення обсягу прибутку суб'єктів підприємницької діяльності чи бюджетних надходжень від податкових і концесійних платежів, а також з'ясувати оптимальний період реалізації проєкту, за який будуть досягнуті цілі учасників державно-приватного партнерства;

удосконалено:

– категорійно-понятійний апарат дослідження в частині обґрунтування змісту поняття «фінансовий механізм державно-приватного партнерства» як сукупності фінансових форм, методів, інструментів і важелів, у результаті впливу яких на формування і використання фінансових ресурсів суб'єктів державно-приватного партнерства, призначених для реалізації партнерських проєктів, забезпечується надання доступних та якісних публічних послуг населенню. На відміну від наявних, таке трактування поглиблено структурує фінансовий механізм державно-приватного партнерства через призму деталізації джерел формування фінансових ресурсів партнерів та дає змогу чітко визначити складові елементи механізму задля забезпечення інвестиційної привабливості проєктів;

– науково-методичні підходи до оцінювання результативності реалізації проєктів державно-приватного партнерства шляхом ідентифікації чинників впливу (зміна індексу споживчих цін, індексу цін виробника, курсу валют у випадку імпорту чи експорту продукції, середньозваженої вартості капіталу, що базується на вартості залученого і власного капіталу тощо) на очікувані результати в процесі конкурсного відбору проєктів, їхньої реалізації та після завершального періоду. На противагу від наявних, запропоновані підходи дають змогу емпірично виміряти рівень досягнення цілей партнерами на кожному етапі співпраці та врахувати фактори, що впливають на результативність реалізації проєкту;

– теоретико-методичні засади здійснення державної фінансової підтримки проєктів державно-приватного партнерства в контексті порядку черговості фінансування інвестиційних проєктів пріоритетних галузей економіки;

встановлення лімітів щодо обсягу надання бюджетної підтримки кожної галузі зокрема; здійснення бюджетного прогнозування видатків на термін дії контракту державно-приватного партнерства; зміни пріоритетності бюджетних джерел на користь коштів суб'єктів підприємницької діяльності. Це дасть змогу мінімізувати фінансові ризики макро- і мезорівнів та уникнути неефективного використання бюджетних коштів;

– науково-практичні підходи до розширення фінансових форм партнерських відносин держави і бізнесу через виокремлення «державно-приватно-громадського партнерства» та формування передумов для стимулювання участі громадян в інвестуванні соціально значимих проєктів шляхом подолання інформаційного вакууму серед громадян щодо використання фінансових інструментів як джерела додаткових доходів; гарантування захисту їхніх фінансових інтересів завдяки бюджетній підтримці та страхуванню ризиків; залучення громадськості до обговорення, експертування і моніторингу результативності реалізації проєктів. Це сприятиме залученню фінансових ресурсів громадян і забезпечить здійснення громадського контролю в процесі реалізації суспільно значимих проєктів;

– теоретико-організаційні засади розвитку довгострокового кредитування як інструменту фінансування проєктів державно-приватного партнерства через використання регулюючих засобів грошово-кредитної політики Національного банку України, таких як: пільгові норми резервування коштів банків, безвідкличні депозити, субсидійоване кредитування, рефінансування банків з метою залучення нових запозичень з більшим терміном погашення. Запропонований підхід, на відміну від існуючих, дасть змогу пролонгувати період фінансування за рахунок зазначених засобів грошово-кредитної політики й розширити джерела фінансових ресурсів у довгостроковому періоді в контексті ефективної реалізації партнерських проєктів держави та бізнесу;

набули подальшого розвитку:

– наукова періодизація становлення фінансового механізму державно-приватного партнерства, яка базується на виявленні детермінантів впливу та

особливостей розвитку організаційно-управлінських засад в контексті зміни пріоритетів економічної політики держави, передбачає наукове обґрунтування форм партнерства держави і бізнесу, таких як: спільне управління підприємством, фінансово-промислова група, соціальне партнерство, концесія й застосування певного фінансового інструментарію у конкретних періодах вияву форм згаданого партнерства. Це дало змогу розкрити причинно-наслідкові зв'язки логіки змін функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства на кожному етапі та спрогнозувати тенденції його розвитку у перспективі;

– концептуальні підходи до архітекτονіки інституціонального середовища фінансового механізму державно-приватного партнерства через виділення інституціонально-управлінського (органи державної влади та місцевого самоврядування), фінансового (суб'єкти підприємницької діяльності, банківські установи, страхові компанії, кредитні спілки, інвестиційні фонди тощо), науково-експертного (науково-дослідні установи, експертні та консалтингові організації тощо) та громадського (добровільні об'єднання громадян, громадські ради, а також кінцеві споживачі) компонентів і встановлення взаємозв'язків між ними. Це дало змогу визначити проблеми інституційного забезпечення фінансового механізму державно-приватного партнерства та викристалізувати напрями їхнього вирішення в сучасних умовах;

– наукові підходи до систематизації принципів фінансового механізму державно-приватного партнерства через виокремлення принципів формування згаданого механізму (відповідності та наукової обґрунтованості, альтернативності, системності, унікальності, законності, нейтралізації впливу ризиків, інноваційності) та принципів його функціонування (дієвості, пропорційності і збалансованості, адаптивності, оперативності, публічної відкритості, ефективності, синергетичності). Доведено, що систематизація цих принципів на практиці дасть змогу забезпечити неухильне виконання фінансових зобов'язань партнерами та уможливить удосконалення структури фінансового механізму державно-приватного партнерства через врахування інтересів усіх учасників;

– науково-методичні підходи до формування векторів розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства на місцевому рівні в частині врахування організаційних, теоретико-прикладних засад його функціонування у пріоритетних програмах розвитку територіальних громад, що передбачає створення інституціональної архітектури реалізації проєктів державно-приватного партнерства, та дасть змогу здійснювати фахівцями органів державної влади прагматичну консультативну підтримку при втіленні цих проєктів на місцевому рівні;

– напрями інвестиційної участі громадськості в реалізації проєктів державно-приватного партнерства через виокремлення її видів у системі пасивного (банківські депозити; вклади в небанківських фінансових установах: кредитних спілках, недержавних пенсійних фондах, інвестиційних фондах; страхові поліси) та активного (інвестиційний краудфандинг: роялті, акціонерний краудфандинг, краудлендинг; створення кредитно-інвестиційних кооперативів; придбання цінних паперів) громадського інвестування. Такий підхід відкриває новий спектр можливостей для залучення коштів громадськості у реалізацію соціально значимих довгострокових проєктів;

– науково-практичні засади податкового стимулювання партнерських відносин держави і бізнесу в частині застосування інвестиційного податкового кредиту; податкової знижки чи відстрочення сплати податкових платежів у випадку використання суб'єктом підприємницької діяльності всього обсягу нагромаджених коштів від прискореної амортизації на реалізацію проєктів державно-приватного партнерства; зниженої ставки податку на прибуток підприємства для тих суб'єктів, які є активними учасниками цієї інвестиційної діяльності. Використання цих інструментів дасть змогу залучити додаткові фінансові ресурси завдяки можливості використання частини оподаткованого прибутку, збільшити інвестиційні вкладення в реалізацію партнерських проєктів держави і бізнесу та підвищити ефективність діяльності приватного партнера.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблені в дисертації теоретико-методологічні положення і практичні рекомендації щодо

вдосконалення фінансового механізму державно-приватного партнерства можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування в процесі розвитку співробітництва з суб'єктами підприємницької діяльності.

Пропозиції щодо вдосконалення методики надання державної фінансової підтримки в процесі реалізації партнерських проєктів з бізнесом, розроблення системи заходів для створення передумов формування гарантійних фінансових резервів прийняті до впровадження Міністерством фінансів України (довідка № 16040-16-10/1356 від 16.01.2023 р.); рекомендації щодо вдосконалення положень Бюджетного кодексу України в частині врегулювання бюджетних відносин під час реалізації договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства знайшли застосування у законотворчій діяльності Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (довідка № 04-13/12-2023/39159(1123785) від 24.02.2023 р.); пропозиції стосовно вдосконалення підходів до оцінювання ефективності бюджетного фінансування проєктів державно-приватного партнерства, здійснення аналізу результативності реалізації цих проєктів використані у діяльності Територіального управління Рахункової палати по Львівській, Волинській та Тернопільській областях (у м. Львів) (довідка № 22-19/5 від 09.01.2023 р.); рекомендації щодо вдосконалення методики оцінювання результативності проєктів державно-приватного партнерства, які передбачають здійснення оцінки на всіх етапах реалізації проєкту, отримали втілення у практичній та аналітичній роботі Департаменту фінансів Полтавської обласної державної адміністрації (довідка № 162/06.1-24 від 03.04.2023 р.); пропозиції стосовно стратегічних напрямів розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства застосовані у діяльності Департаменту фінансів Тернопільської обласної державної адміністрації (довідка № 4.2-33/549 від 04.04.2023 р.); рекомендації щодо поглиблення практики фінансового партнерства органів місцевого самоврядування і суб'єктів підприємницької діяльності в частині визначення пріоритетних напрямів та обсягів фінансування спільних проєктів, формування інституційного середовища їх реалізації знайшли практичне застосування у

діяльності Чортківської міської ради (довідка № 01-19-667 від 13.04.2023 р.). Результати дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету при викладанні дисциплін «Фінанси», «Бюджетна система», «Бюджетний менеджмент», «Державний фінансовий контроль», «Фандрайзинг у публічному секторі», «Фінансування проєктів сталого розвитку», а також у процесі підготовки підручників і навчальних посібників (довідка № 126-28/806 від 02.05.2023 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є одноосібно виконаною науковою працею, в якій розкрито авторський підхід до розроблення теоретичних, методологічних і прикладних засад вдосконалення фінансового механізму державно-приватного партнерства. Теоретичні узагальнення, прикладні розробки, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи автора.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи пройшли апробацію на таких міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях: «Innovative Potential of Socio-Economic Systems: the Challenges of the Global World» (м. Лісабон, 2016 р.); «Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір» (м. Тернопіль, 2019 р.); «Міжнародні, нормативні та управлінські аспекти соціально-економічного розвитку» (м. Київ, 2019 р.); «Сучасні наукові погляди на модернізацію, інноваційні технології та фінансові процеси» (м. Київ, 2019 р.); «Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі» (м. Дніпро, 2019 р.); «Економічна система країни в контексті міжнародного співробітництва: стан та перспективи розвитку» (м. Львів, 2019 р.); «Методи та форми управління соціально-економічним розвитком держави» (м. Дніпро, 2019 р.); «Актуальні питання економіки, фінансів, обліку, менеджменту та права: теорія і практика» (м. Полтава, 2019 р.); «Розвиток нової економічної системи на державному та регіональному рівнях» (м. Львів, 2020 р.); «Формування

сучасного економічного простору: реалії та перспективи на майбутнє (м. Дніпро, 2020 р.); «Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України» (м. Ірпінь, 2021 р.); «Сьомі Всеукраїнські наукові читання пам'яті С. І. Юрія» (м. Тернопіль, 2021 р.); «Фінансові інструменти сталого розвитку економіки» (м. Чернівці, 2022 р.); «Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій» (м. Тернопіль – Братислава, 2022 р.); «Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку і права в XXI столітті» (м. Умань, 2022 р.); «Сучасні тренди соціально-економічних перетворень та інтелектуалізації суспільства в умовах сталого розвитку» (м. Запоріжжя, 2022 р.); «Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища» (м. Одеса, 2022 р.); «Восьмі Всеукраїнські наукові читання пам'яті С. І. Юрія» (м. Тернопіль, 2022 р.); «Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика» (м. Умань, 2022 р.); «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму» (м. Кам'янець-Подільський, 2023 р.); «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, 2023 р.).

Публікації. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 48 наукових праць: 1 одноосібну монографію обсягом 25,20 друк. арк., 1 публікацію у колективній монографії, в якій особисто авторові належить 0,59 друк. арк., 22 статті – у наукових фахових виданнях України (у тому числі 3 статті – у виданнях, що внесені до реєстру міжнародної наукометричної бази Web of Science), 3 статті – у наукових періодичних виданнях інших держав (з них 1 стаття – у виданні, що внесене до реєстру міжнародної наукометричної бази Scopus) та 21 працю, де додатково відображено наукові результати дисертації. Загальний обсяг опублікованих наукових праць становить 44,92 друк. арк., з яких особисто авторові належить 43,47 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (539 найменувань на 54

сторінках), 13 додатків на 31 сторінці, містить 17 таблиць і 77 рисунків. Основний текст розміщено на 379 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 465 сторінок.

Список публікацій за темою докторської дисертації

Наукові праці, які відображають основні наукові результати дисертації:

1. Шулюк Б. С. Розвиток фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні : монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 434 с. (25,20 д. а.).

2. Шулюк Б. С. Фінансування проектів державно-приватного партнерства у вітчизняній та зарубіжній практиці : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко та д-ра екон. наук, доц. О. І. Тулай. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 339–350 (0,59 д. а.).

3. Шулюк Б. Фінанси державно-приватного партнерства як засіб модернізації економіки України. *Світ фінансів*. 2016. Вип. 1. С. 130–139 (0,77 д. а.).

4. Shuliuk B. S. Financial instruments of public and private partnership development. *Scientific Bulletin of Polissia*. 2016. № 3 (7). С. 253–260 (0,61 д. а.). (Web of Science).

5. Шулюк Б. С. Наукові підходи до структуризації фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 5 (48). С. 144–148 (0,46 д. а.).

6. Шулюк Б. С. Концептуальні засади фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2018. № 4 (86). С. 117–122 (0,68 д. а.).

7. Shuliuk B. S. Financial partnership of the state and business. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2018. № 4 (23). С. 16–28 (0,48 д. а.).

8. Шулюк Б. С., Петрушка О. В. Світовий досвід реалізації фінансових проектів державно-приватного партнерства в економічній інфраструктурі. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип. 17. С. 621–626 (особистий внесок

здобувача: проаналізовано особливості реалізації фінансових проєктів держави й бізнесу у Великій Британії, Сполучених Штатах Америки, Франції та Німеччині з метою висвітлення кращих здобутків світової практики в цій сфері) (0,43 д. а.).

9. Шулюк Б. Фінансові методи у структурі фінансового механізму державно-приватного партнерства: наукові аспекти дослідження. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 2 (59). С. 37–48 (0,82 д. а.).

10. Шулюк Б. С. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства у світовій практиці: історична ретроспектива та реалії сьогодення. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 42. С. 198–203 (0,60 д. а.).

11. Шулюк Б. С. Принципи формування та функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2019. № 14 (42). С. 119–123 (0,48 д. а.).

12. Шулюк Б. С. Гносеологія розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні. *Економічний простір*. 2019. № 144. С. 71–80 (0,62 д. а.).

13. Шулюк Б. С. Особливості формування фінансового механізму державно-приватного партнерства: інституційний підхід. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 4 (72). Ч. 2. С. 173–177 (0,46 д. а.).

14. Шулюк Б. С. Системний підхід до побудови моделі фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2019. Том 18. Вип. 2 (42). С. 71–82 (0,59 д. а.).

15. Shuliuk B. Financial mechanism of public-private partnership: a review of the concept of process and normative approaches. *European Journal of Economics and Management*. 2019. Vol. 5, Issue 4. P. 47–50 (0,34 д. а.).

16. Шулюк Б. С. Організаційно-інституціональне середовище розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 11. С. 6–10 (0,58 д. а.).

17. Шулюк Б. С. Законодавчі колізії розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні. *Інноваційна економіка*. 2020. № 7–8. С. 28–32 (0,68 д. а.).

18. Шулюк Б. С. Концесія як форма реалізації проєктів державно-приватного партнерства в Україні та світі. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 56–61 (0,52 д. а.).

19. Шулюк Б. Актуальні проблеми державного фінансування в контексті реалізації партнерських інфраструктурних проєктів держави і бізнесу. *Світ фінансів*. 2021. Вип. 2 (67). С. 79–93 (1,04 д. а.).

20. Shuliuk B. Corporate financing of public-private partnership projects: assessment of financial opportunities and risks. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*. 2021. № 3 (38). P. 78–85 (0,73 д. а.) (Web of Science).

21. Шулюк Б. Методика оцінювання результативності фінансових інструментів і важелів державно-приватного партнерства: полеміка в науковому середовищі. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4 (106). С. 74–83 (0,74 д. а.).

22. Шулюк Б. С., Дем'янишин В. Г. Особливості використання боргових фінансових інструментів державно-приватного партнерства у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 10. С. 19–23 (особистий внесок здобувача: розкрито проблеми банківського, державного та синдикованого кредитування в Україні в процесі здійснення державно-приватного партнерства та обґрунтовано переваги використання інфраструктурних облігацій в цій сфері) (0,40 д. а.).

23. Шулюк Б. С., Булавенець В. М. Практика та проблематика оцінювання результативності фінансових інструментів і важелів в процесі реалізації проєктів державно-приватного партнерства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 21. С. 59–65 (особистий внесок здобувача: висвітлено особливості здійснення оцінки результативності фінансових інструментів і важелів на всіх етапах життєвого циклу проєкту державно-приватного партнерства з урахуванням індивідуальних інтересів партнерів) (0,55 д. а.).

24. Шулюк Б. Дискусійні питання сутності фінансового інструментарію державно-приватного партнерства та проблеми його використання в Україні. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 1 (70). С. 36–48 (0,95 д. а.).

25. Шулюк Б. С. Формування фінансових резервів в контексті забезпечення гарантійної бюджетної підтримки проєктів державно-приватного партнерства. *Фінансовий простір*. 2022. № 3 (47). С. 6–13 (0,49 д. а.).

26. Shuliuk B., Horyn V. Banking project financing of public-private partnership and its role in ensuring public welfare. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*. 2022. № 2 (43). С. 17–23 (особистий внесок здобувача: виокремлено іманентні ознаки проєктного фінансування у сфері державно-приватного партнерства, оцінено тенденції та проблеми його застосування в Україні) (0,45 д. а.) (Web of Science).

27. Demianyshyn V., Shuliuk B. Formation and use of the system of financial incentives for the development of partnership between the state and business. *Economic Studies Journal*. 2023. № 32 (3). Р. 88–103 (особистий внесок здобувача: досліджено вітчизняну практику застосування фінансових стимулів для розвитку партнерських відносин держави й бізнесу, акцентовано на необхідності визначення їх впливу на бюджет та фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання) (0,65 д. а.) (Scopus).

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

28. Shuliuk B. S. Financial partnership of the government and business as means of intensification of Ukrainian investment activity. *Innovative Potential of Socio-Economic Systems: the Challenges of the Global World : Conference Proceedings. Part II*. (Lisbon, June 30, 2016). Lisbon: Baltija Publishing. Р. 152–155 (0,19 д. а.).

29. Шулюк Б. Фінансові важелі та інструменти як елементи фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір* : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-

практ. конф. (м. Тернопіль, 10 вересня 2019 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С.123–124 (0,09 д. а).

30. Shuliuk B. S., Petrushka O. V. Problems of implementation of the mechanism of public-private partnership in the social sphere. *Міжнародні, нормативні та управлінські аспекти соціально-економічного розвитку* : зб. тез наук. робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 28 вересня 2019 р.). К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2019. С. 68–70 (особистий внесок здобувача: обґрунтовано переваги застосування механізму державно-приватного партнерства у соціальній сфері та акцентовано на необхідності вирішення проблем для його ефективного функціонування) (0,08 д. а.).

31. Shuliuk B. S., Petrushka O. V. Strategic benchmarks of the development of public-private partnership in Ukraine. *Сучасні наукові погляди на модернізацію, інноваційні технології та фінансові процеси* : зб. тез наук. робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 29 червня 2019 р.). К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2019. С. 90–92 (особистий внесок здобувача: окреслено напрями стратегії розвитку державно-приватного партнерства в Україні та розкрито її значення для досягнення цілей партнерами) (0,09 д. а.).

32. Shuliuk B. S., Petrushka O. V. Necessity of the introduction of mechanisms of state-private partnership in the educational sphere. *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: літні диспути* : тези доп. I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Дніпро, 1–2 серпня 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 831–834 (особистий внесок здобувача: висвітлено роль та завдання впровадження механізмів державно-приватного партнерства в сферу освіти) (0,07 д. а.).

33. Shuliuk B. S., Petrushka O. V. The formation and development of partnership relations of the state and business in Great Britain. *Економічна система країни в контексті міжнародного співробітництва: стан та перспективи розвитку* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 31 серпня 2019 р.). Львів: ЛЕФ, 2019. С. 126–127 (особистий внесок здобувача: розкрито

особливості, переваги та недоліки впровадження систематизованої програми «Ініціативи Приватного Фінансування», спрямованої на заохочення державно-приватного партнерства у Великій Британії) (0,06 д. а.).

34. Shuliuk B. S., Petrushka O. V. Prerequisites for the public-private partnership appearing and its development in Europe. *Методи та форми управління соціально-економічним розвитком держави* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 23 серпня 2019 р.). Дніпро: НО «Перспектива», 2019. С. 107–109 (особистий внесок здобувача: охарактеризовано практику поширення державно-приватного партнерства в Європейському Союзі та здійснено поділ країн за критерієм інтенсивності розвитку партнерських відносин держави і бізнесу) (0,08 д. а.).

35. Petrushka O. V., Shuliuk B. S. Public-private partnership in the medical industry: socio-economic effects. *Актуальні питання економіки, фінансів, обліку, менеджменту та права: теорія і практика* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 2 серпня 2019 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2019. Ч. 1. С. 46–47 (особистий внесок здобувача: обґрунтовано передумови для ефективного здійснення державно-приватного партнерства в сфері охорони здоров'я) (0,05 д. а.).

36. Шулюк Б. С. Особливості визначення ефективності та результативності функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Розвиток нової економічної системи на державному та регіональному рівнях* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 19 грудня 2020 р.). Львів: ЛЕФ, 2020. С. 117–119 (0,12 д. а.).

37. Шулюк Б. С. Застосування об'єктивістського та суб'єктивістського підходів до побудови моделі фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Формування сучасного економічного простору: реалії та перспективи на майбутнє* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 19 грудня 2020 р.). Дніпро: НО «Перспектива», 2020. С. 147–149 (0,11 д. а.).

38. Шулюк Б. С. Реалізація проектів державно-приватного партнерства в соціальній сфері: успішний зарубіжний досвід. *Стратегія і практика*

інноваційного розвитку фінансового сектору України : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 25–26 березня 2021 р.). Ірпінь: Університет державної фіскальної служби України, 2021. С. 174–176 (0,12 д. а.).

39. Шулюк Б. С. Проєктне фінансування як перспективна форма реалізації партнерських відносин держави і бізнесу. *Сьомі Всеукраїнські наукові читання пам'яті С. І. Юрія* : зб. наук. праць (м. Тернопіль, 16 листопада 2021 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 120–122 (0,13 д. а.).

40. Шулюк Б. С. Проєктні облігації як альтернатива банківського кредитування проєктів державно-приватного партнерства. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 12 травня 2022 р.). Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. С. 116–120 (0,16 д. а.).

41. Шулюк Б. Гібридні фінансові інструменти як альтернатива традиційному інвестуванню проєктів державно-приватного партнерства. *Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій* : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль – Братислава, 30 травня 2022 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2022. С. 175–177 (0,15 д. а.).

42. Шулюк Б. С. Фінансові консультанти як гаранти досягнення соціально-економічних цілей учасників державно-приватного партнерства. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку і права в XXI столітті* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 8 листопада 2022 р.). Умань: ЦФЕНД, 2022. С. 41–42 (0,12 д. а.).

43. Шулюк Б. С. Концепція здійснення фінансового контролю за реалізацією проєктів державно-приватного партнерства. *Сучасні тренди соціально-економічних перетворень та інтелектуалізації суспільства в умовах сталого розвитку* : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 10 листопада 2022 р.). Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. С. 383–385 (0,12 д. а.).

44. Шулюк Б. С. Оцінка екологічних ризиків в процесі реалізації проєктів державно-приватного партнерства: проблеми та напрями вдосконалення

методики здійснення. *Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.). Львів-Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 124–126 (0,12 д. а.).

45. Шулюк Б. С. Стратегічні орієнтири розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Восьмі Всеукраїнські наукові читання пам'яті С. І. Юрія* : зб. наук. праць (м. Тернопіль, 15 листопада 2022 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2022. С. 155–158 (0,25 д. а.).

46. Шулюк Б. С. Страхування фінансових ризиків в процесі реалізації партнерських проєктів держави і бізнесу. *Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 25 листопада 2022 р.): у 2 ч. Умань: ЦФЕНД, 2022. Ч. 1. С. 45–46 (0,08 д. а.).

47. Шулюк Б. Інвестиційний податковий кредит як інструмент стимулювання участі бізнес-структур в інфраструктурних проєктах держави. *Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кам'янець-Подільський, 19–20 травня 2023 р.). Кам'янець-Подільський: Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2023. С. 114–116 (0,15 д. а.).

48. Шулюк Б. С. Перспективи використання кредитних деривативів в структурі джерел фінансування проєктів державно-приватного партнерства. *Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації* : зб. праць XX Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених (м. Тернопіль, 19 травня 2023 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С. 646–650 (0,22 д. а.).

УХВАЛИЛИ:

Враховуючи актуальність теми дослідження, його наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, визнати докторську

дисертацію Б. С. Шулюк на тему: «Фінансовий механізм державно-приватного партнерства» завершеною кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачкою самостійно, що містить науково обґрунтовані положення та рекомендації щодо вирішення проблеми ефективної реалізації партнерських проєктів органів державної влади чи місцевого самоврядування і суб'єктів підприємницької діяльності у довгостроковому періоді.

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації, є обґрунтованими й достовірними, забезпечуються діалектичним науковим підходом до розв'язання поставлених завдань, критичним опрацюванням значної кількості літературних джерел, застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Структура дисертації характеризується логічністю побудови та єдністю змісту. Робота написана українською мовою, стиль її викладу є доступний для сприйняття, зрозумілий, цілісний та об'єктивний.

Дисертаційна робота Б. С. Шулюк на тему: «Фінансовий механізм державно-приватного партнерства» відповідає принципам академічної доброчесності. Використані в дисертації та наукових публікаціях тексти, ідеї, розробки, матеріали інших авторів супроводжуються посиланням на цих авторів чи на джерело опублікування.

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 48 наукових праць: 1 одноосібну монографію, 1 публікацію у колективній монографії, 22 статті – у наукових фахових виданнях України (у тому числі 3 статті – у виданнях, що внесені до реєстру міжнародної наукометричної бази Web of Science), 3 статті – у наукових періодичних виданнях інших держав (з них 1 стаття – у виданні, що внесене до реєстру міжнародної наукометричної бази Scopus) та 21 працю, де додатково відображено наукові результати дисертації. Загальний обсяг опублікованих наукових праць становить 44,92 друк. арк., з яких особисто авторів належить 43,47 друк. арк. Внесок здобувача в наукових працях, опублікованих у співавторстві, конкретизовано у наведеному списку публікацій. Зміст опублікованих наукових праць здобувачки повністю відповідає основним положенням і проблемам, які розглядаються в дисертаційній роботі.

Докторська дисертація Б. С. Шулюк на тему: «Фінансовий механізм державно-приватного партнерства» відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Докторська дисертація Б. С. Шулюк на тему: «Фінансовий механізм державно-приватного партнерства» відповідає вимогам, передбаченим пунктами 7–9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р.

Вищевикладене дає підстави рекомендувати дисертаційну роботу Б. С. Шулюк на тему: «Фінансовий механізм державно-приватного партнерства» до розгляду в спеціалізованій вченій раді Д 58.082.01 Західноукраїнського національного університету.

Рецензенти:

Професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
д.е.н., професор

Зоряна ЛОБОДИНА

Професор кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу,
д.е.н., професор

Наталія СПАСІВ

Доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
д.е.н., доцент

Богдан МАЛИНЯК

Підписи З. Лободіної, Н. Спасів, Б. Малиняка
Завіряю:
НАЧАЛЬНИК
ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ